

Pravomoci EU

Flexibilita

2022

Podstata přenosu pravomocí: Costa v. ENEL 6/64

- Založením Společenství na neomezenou dobu, které má
 - vlastní orgány, právní subjektivitu, způsobilost k právním úkonům
 - a zvláště **skutečné pravomoci** vyplývající z **omezení svrchovaných pravomocí** nebo **jejich přenosu** ze států na Společenství,
 - tyto **státy omezily, byť jen v omezených oblastech, svá suverénní práva**, a vytvořily tak soubor práva použitelného na své státní příslušníky i na sebe samotné.
- Přenos práv a povinností učiněný státy z **jejich vnitrostátního právního řádu do právního řádu Společenství**, způsobuje **konečné omezení jejich suverénních práv**
- ***Nejde o přenos suverenity! EU žádnou nemá.***

Příklady přenosu pravomocí

- **Unie zakazuje státní podpory v členských státech** (např. daňové úlevy) - Článek 107 SFEU: *1. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou ... neslučitelné s vnitřním trhem (= zakázané), 2. S vnitřním trhem jsou slučitelné (= dovolené): a) podpory sociální povahy*
- **Unie stanoví pravidla pro daně v členských státech** - Článek 113: *Rada ... jednomyslně přijme ustanovení k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obratu (DPH), spotřebních daní a jiných nepřímých daní.*

Zásada svěřených pravomocí

Typy pravomocí EU

Článek 5 Smlouvy o EU

Podle **zásady svěřených pravomocí** jedná Unie pouze v mezích **pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů** stanovených ve Smlouvách. Pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, náležejí členským státům.

UNIE MÁ JEN TY PRAVOMOCI, KTERÉ JÍ ČLENSKÉ STÁTY DOBROVOLNĚ A VĚDOMĚ PŘEDALY SE SOUHLASEM SVÝCH PARLAMENTŮ

Typy pravomocí:

1. výlučné,
2. sdílené a
3. podpůrné, koordinační a doplňkové.

1. Výlučné pravomoci (čl. 3 SFEU)

Taxativní výčet:

- celní unie
- stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu
- měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro
- zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybolovné politiky
- společná obchodní politika

Čl. 2 odst. 1: Svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii výlučnou pravomoc, **může pouze Unie vytvářet a přijímat právně závazné akty** a členské státy tak mohou činit pouze tehdy, jsou-li k tomu Uní zmocněny nebo provádějí-li akty Unie.

Členské státy nemohou jednat ani kdyby unijní úprava chyběla.

2. Sdílené pravomoci (čl. 4 SFEU)

Vše mimo oblast pravomoci výlučné a podpůrné (tj. mimo čl. 3 a 6 SFEU)

ZEJMÉNA V OBLASTECH (... co je to oblast?):

- vnitřní trh (včetně duševního vlastnictví, ochrany zdraví apod.) - ?
- sociální politika
- zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů
- životní prostředí, ochrana spotřebitele
- doprava, transevropské sítě, energetika
- prostor svobody, bezpečnosti a práva
- společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví
- činnost v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru, aj.

2. Sdílené pravomoci - podstata

Čl. 2 odst. 2 SFEU:

Svěřují-li *v určité oblasti* Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i členské státy.

ALE: členské státy vykonávají svou pravomoc jen v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala nebo přestala vykonávat

3. Podpůrné, koordinační a doplňkové pravomoci (čl. 6 SFEU)

- ochrana a zlepšování lidského zdraví
 - průmysl
 - kultura
 - cestovní ruch
 - všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání (školství), mládež a sport
 - civilní ochrana
 - správní spolupráce
- (jen v rozsahu stanoveném Smlouvami)

Principy subsidiarity a proporcionality

- Týkají se rozsahu VÝKONU PRAVOMOCÍ, ne jejich vymezení
- Článek 5 Smlouvy o EU
- 3. Podle **zásady subsidiarity** jedná Unie v oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, **pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy** na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být **lépe dosaženo na úrovni Unie.**
- **Vnitrostátní parlamenty** dbají na dodržování zásady subsidiarity v souladu s postupem uvedeným v tomto protokolu (**žlutá a oranžová karta**)

Principy subsidiarity a proporcionality

- má činnost nadnárodní aspekty, které členské státy nemohou uspokojivě vyřešit?
- byla by činnost nebo nečinnost členského státu v rozporu s cíli Smlouvy?
- přináší činnost na evropské úrovni zjevné výhody?

Principy subsidiarity a proporcionality

- Článek 5 Smlouvy o EU
- 4. Podle **zásady proporcionality** nepřekročí obsah ani forma činnosti Unie rámec toho, co je **nezbytné pro dosažení cílů Smluv**.

„Flexibilita“

Článek 352

Ukáže-li se, že k dosažení některého z cílů stanovených Smlouvami je **nezbytná určitá činnost Unie** v rámci politik vymezených Smlouvami, které však k této činnosti **neposkytují nezbytné pravomoci,** přijme Rada na návrh Komise jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu vhodná ustanovení.

Příklad konkrétní pravomoci – oblasti pravomoci sdílené a podpůrné

- Článek 83
- 1. Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem stanovit **formou směrnic** minimální pravidla týkající se **vymezení trestných činů a sankcí** v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.
- Článek 84
- Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem přijmout **pobídková a podpůrná opatření** pro činnost členských států v oblasti předcházení trestné činnosti, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států.

Příklad konkrétní pravomoci v oblasti pravomoci sdílené

- Článek 153
- 1. Za účelem dosažení cílů stanovených v článku 151 **Unie podporuje a doplňuje činnost členských států** v těchto oblastech:
 - a) zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků,
 - b) pracovní podmínky,
 - c) sociální zabezpečení a sociální ochrana pracovníků,
 - d) ochrana pracovníků při skončení pracovního poměru,....
- **Za tímto účelem mohou Evropský parlament a Rada *směnicemi* stanovit** v oblastech uvedených v odst. 1 písm. a) až i) **minimální požadavky**, které se uplatní postupně s přihlédnutím ke stávajícím podmínkám a technickým předpisům jednotlivých členských států.
- ***Evropský parlament a Rada rozhodují řádným legislativním postupem*** po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů.

Příklad konkrétní pravomoci – sdílená pravomoc

OCHRANA SPOTŘEBITELE

Článek 169

1. K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele **přispívá Unie** k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, ...
2. Unie přispívá k dosažení cílů uvedených v odstavci 1 **prostřednictvím:**
 - a) **opatření přijatých podle článku 114** v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu;
 - b) opatření, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států.

SBLIŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Článek 114

Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem **přijímají opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států**, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.

opatření = legislativní opatření

Posílená spolupráce (býv. užší spolupráce)

- diferenciacie členskej základny - čím ďalej väčšia - ako ju zvládnuť?
- dnes: HNP/obyv. je v EÚ medzi 45 a 129 (koef. EÚ = 100)
- nutnosť diferenciacie
- 2 riešenia (čekať až na posledného alebo umožniť skupinovo iniciatívnejších záujemcov postup vpred)
- dôvody: 1. chýba vôľa, 2. chýba spôsobilosť
- výhody a nevýhody

Diferenciace

Diferenciace různými cestami před zavedením posílené spolupráce nebo jiným způsobem:

- primární právo

- Schengen: GB, IE, (DK)
- Maastricht: měnová unie, justice a vnitro (GB, DK), sociální politika (GB)
- Amsterdam: justiční prostor (GB, IE, DK)
- Listina základních práv: GB, PL, (CZ)
- měnová unie (zcela odmítly GB a DK)
- rozpočtová smlouva („fiskální kompakt“) (odmítly GB a CZ)

- sekundární právo: četné výjimky (přímo ve směrnicích - DPH, výjimky udělené Komisí)

• **Posílená spolupráce – Amsterdam – představy v době zavedení:**

- 1. vícerychlostní Evropa (všichni souhlasí, ale někteří přijmou později)
- 2. proměnné uspořádání (někteří zcela odmítají)
- 3. diferenciace výběrem podle vlastní vůle (à la carte) (každý jinak) (?)

Důvody

- nevhodnost použití přehlasování v rámci kvalifikované většiny
- překonání nedosažitelné jednomyslnosti
- je to poslední a jediná možnost jak opatření přijmout
- lze se dodatečně připojit

Podmínky a postup dle Lisabonu: čl. 43-45 SEU, 326-334 SFEU

- všechny oblasti sdílené pravomoci (i SZBP)
- minimum 9 účastníků
- povoluje Rada kvalif. většinou - na návrh Komise a se souhlasem Evrop. parlamentu
- v případě SZBP Rada jednomyslně
- jen účastníci budou přijímat příslušné akty (např. nařízení)

- Zatím 4 případy nepříliš významné